WASHINGTON D.C.

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. в Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 44. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 6-го БЕРЕЗНЯ 1959 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MARCH 6, 1959 No. 44. VOL. LXVI.

ПРЕЗИДЕНТ НЕ БАЧИТЬ ПОТРЕБИ МОБІЛІЗАЦІЇ ЗБРОЙНИХ СИЛ НАТО

НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ДЕЯКІ ОЗНАКИ ВІДПРУЖЕННЯ В БЕРЛІНСЬКІЙ КРИЗІ, ПРЕЗ. АЙЗЕНГАВЕР ВЗИВАЄ ДО ДАЛЬШОЇ ЧУЙНОСТИ І ГОТОВОСТИ

Вашинтон. — Пресова конференція през. Айзенгавера, відбута в середу цього тижня, була присвячена майже в цілості справам закордонної політики, особливо ж проблемам зв'язаним із Берлінською кризою. У своїх відповідях на запити журналістів през. Айзенгавер ствердив факт деякого полегшення в совєтській неуступчивості щодо Берліну, ознаки чого виявилися в останній Совєтській ноті, в якій Хрущов уже погоджується на відбуття конференції міністрів закордонних справ, висловлюючи, правда, водночас із цим деякі несприйнятливі для Заходу вимоги і твердження. Це ще не дає підстав до повного оптимізму, але все ж таки дозволяє думати, що Совєти не трактують уже ультимативно справи Берліну. Тому теж проголошення в сучасній ситуації мобілізації збройних сил НАТО було б даремним і навіть з деякого погляду шкідливим, бо це вимагало б вдержування безупинного стану збройної готовости і суперечило б демократичним принципам західніх союзників. В дальшому підкреслив през. Айзенгавер, що він ставився негативно до справи скликання конференції на вершинах і буде ставитися так далі, поки не заіснує можливість якихось конструктивних вислідів з відбуття такої зустрічі. Що ж до останньої подорожі британського прем'єра Мекміллена до Совєтського Союзу, то сьогодні ще завчасно оцінювати, чи вона дала або дасть якісь конкретні користі союзникам. Мекміллен мусів цю подорож відбути з різних оглядів, бо він має не тільки повне право, але й обов'язок шукати якогось виходу з сьогоднішнього імпасу, особливо ж, якщо йде про переговори в справі припинення атомових спроб. Відповідаючи на дальші питання, зв'язані із справою Німеччини, през. Айзенгавер ствердив, що проблема виведення збройних сил ЗДА або НАТО з центральної Европи може бути тільки частиною загального взаємного порозуміння щодо майбутньої долі цих областей. Наприкінці пресової конференції през. Айзенгавер торкнувся теж і справи державного секретаріяту, стверджуючи, що для виконування обов'язків державного секретаря в заступстві Джана Фостера Доллеса, який тепер лікується, він обрав Крістіяна А. Гертера, який буде відповідальний за закордонну політику ЗДА аж до часу, поки на цей пост не був би призначений хтось інший.

„Морські сили ЗДА мусять бути на сторожі вдень і вночі" — каже адмірал Бирк

Вашингтон. — Шеф морських операцій адмірал Арлі А. Бирк промовляв на річному симпозіюмі Фльотової Ліґи і заявив, що існує можливість постійного совєтського нападу підводними човнами на морську торгівлю вільного світу, і тому той вільний світ мусить постійно бути насторожений. „Знаємо, що ворог не мусить чекати аж на більшу війну, щоб покористуватися своїми підводними човнами. Війна морського виснаження, — торговельного виснаження, ведена тільки на океанах — становить поважну проблему для держав вільного світу", — сказав адмірал Бирк. Небезпека ще збільшилася після того, як ворог може вистрелювати керовані ракети з своїх підводних човнів. І тому то „морські сили ЗДА мусять бути насторожені вдень і вночі, бо ворожі підводні човни можуть принести війну до нашого континенту".

Ботлер передбачає, що Стівенсон не буде кандидувати

Трентон, Н. Дж. — Голова Демократичного Крайового Комітету Пол М. Ботлер був гостем в губернатора Роберта Б. Майнера і заявив на пресовій конференції, що на його думку, колишній дворазовий демократичний кандидат на президента Адлей Е. Стівенсон не буде старатися про те, щоб його по раз третій наймендували на кандидата на президента. Ботлер казав, що „тепер" — головним кандидатом Демократичної партії є массачусетський сен. Джан Ф. Кеннеді, бо його найбільше запрошують на виголошування промов в різних місцевостях країни. Ботлер сказав, що Майнер є „один із найвизначніших губернаторів ЗДА.

ПОМЕР Д-Р КОРНИЛО ТРОЯН, Б. ПОСОЛ І СЕНАТОР, ВИДАТНИЙ ГРОМАДЯНИН

Ню Йорк, четвер, дня 5-го березня. — В останній хвилині довідуємось, що сьогодні рано помер тут в Медікал Сентер, в якому перебував від минулої суботи бувший посол і сенатор (УНДО) польського Сойму, довголітній адвокат в Ходорові та видатний громадський діяч Західньої України, д-р Корнило Троян, проживши понад 70 років. Покійний осиротив дружину, двох синів і дочку, з яких тільки один син, інженер Мирослав Троян, відомий молодий громадський і союзовий діяч, активний член Управи Окружного Комітету Відділів УНСоюзу Ню Йорку, перебуває на цій землі. Панахида за спокій душі Покійного відбудеться в суботу, 7-го березня, о год. 8-ій ввечорі в похоронному заведенні Петра Яреми при 7-ій вулиці в Ню Йорку.

В АМЕРИЦІ

● Ню Йорку на 93-му році померла Джорджіяна Каргарт, колишня оперова співачка, яка від 1947 року виступала в телевізійних і радіових програмах під назвою „Життя починається від вісімдесятки". Її чоловік помер 40 років тому.

● У Сан Франціско, Каліфорнія, 3-го лютого був землетрус, який настрашив населення, але значної шкоди не спричинив. Струси землі чути було впродовж кількох секунд.

● Пані Клер Бут Люс заявила в Фініксі, Арізона, що вона горда з того, що президент Айзенгавер найменував її амбасадоркою в Бразилії. „Я надзвичайно вдоволена, — сказала Клер Люс, — що поїду до тієї держави, яку дуже люблю".

● 44-річний дверник Герберт Вилконс дав у часописі оголошення, що продає одно своє сине здорове око за $100,000. За ці гроші він хоче купити таверну і нове авто. Покищо на це диковинне оголошення жадного відгуку немає.

● У Тіфтоні, Джорджія, — шкільний автобус, в якому було понад 80 дітей, упав в озеро. Втопилося 5 хлопців і 4 дівчинки. Решту дітей врятували через вибиті вікна.

„ПІОНЕР IV" МИНУВ МІСЯЦЬ І ЗБЛИЖАЄТЬСЯ ДО ОРБІТИ СОНЦЯ

Вашингтон. — 4-го березня сателіт „Піонер IV" в 5:24 г. по полудні східньо-американського часу минув Місяць, бувши від нього віддалений на 37,000 миль на висоті 236,000 миль, летячи зі швидкістю 4,525 м/год. „Піонер IV" ступнево є втягуваний в орбіту Сонця, і він має стати його новою штучною плянетою, яка кружлятиме довкола Сонця так довго, як довго існуватиме його система. Та немає надії, щоб хтось міг побачити його з Землі. „Піонер IV" потребуватиме на одну подорож довкола Сонця 392 дні, а наша Земля кружляє впродовж 365 днів. Він буде деколи віддалений від Сонця на 91,744,000 миль, а його найбільша віддаль від Сонця становитиме 105,829,000 миль. Неоднакова буде і швидкість „Піонера IV", бо під час найближчої віддалі від Сонця вона становитиме 70,000 миль на годину, а під час найдальшої — 58,000 миль на годину, це значить, що пересічна швидкість нової штучної плянети буде 64,000 миль на годину. Науковці сподіваються, що матимуть контакт із „Піонером IV" до його висоти 400,000 миль. Досі він подав цінні інформації про радіяцію в тих космічних просторах, через які летів. З дотеперішніх інформацій виходить, що „Піонер IV" не знайшов нових поясів радіяції ані не занотував енергетичних хмар із сонячних газів, як цього сподівалися науковці.

В Болівії демонстранти обкидали камінням бюра Інформаційної Аґенції ЗДА

Ля Паз, Болівія. — В третьому дні протиамериканських демонстрацій, демонстранти обкидали камінням бюра Інформаційної Аґенції ЗДА в Кочабамба і в Орудо. Вибито вікна в будинку, де є бюра, але ніхто з людей не був поранений. В самій столиці Ля Пазі був спокій, бо поліція не допустила до демонстрацій і розігнала демонстрантів з-під будинку американської амбасади, яка вже третій день стоїть закрита. Демонстрати протестують проти статті в американському журналі „Тайм", де було надруковано, що нібито якийсь урядовець американської амбасади мав сказати, що найкращою розв'язкою економічної кризи в Болівії було б розділити цю країну поміж сусідів. Амбасада твердить, що ніхто з її урядовців не складав такої заяви.

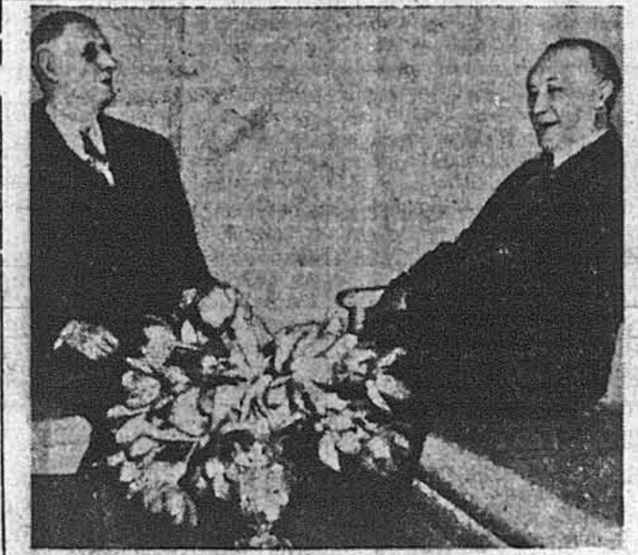
ЗГОРІЛА УКРАЇНСЬКА КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА В МЕККІЗ РАКС

Питсбурґ. — Місцева „Питсбурґ Пресс" з 28-го лютого принесла на 1-ій сторінці велику вістку про пожежу, що знищила українську католицьку церкву св. Івана Хрестителя та резиденцію священика в МекКіз Ракс, недалеко Питсбурґу в Пенсильвенії. Загальні втрати виносять 150.000 долярів. Згідно з вісткою в названій газеті, пожежа почалась саме тоді, як місцевий парох, всч. о. Володимир Пашковський, приготовлявся до Богослуження о год. 7:30 рано. Один з парафіян звернув йому увагу на дим, що виходив з даху церкти. О. Пашковський повідомив про це свою дружину та сина в прилеглій до церкви резиденції та впродовж деякого часу сам намагався погасити пожежу, що швидко почала охоплювати збудовану в 1930-му році церкву. Заки приїхала пожежна сторожа, дим і полум'я з церкви вже підносились високо. Закликавши пожежну сторожу, о. Пашковський, при допомозі о. Андрія Чури з положеної через вулицю української православної церкви св. Духа, виніс з горіючої церкви Найсвятіші Тайни та дещо з риз, церковних документів і церковного устаткування. Опісля пішов до пивниці та вилучив газ і електричність, сам малощо не впавши жертвою пожежі. Багато церковних документів згоріло. Майже до тла згоріла резиденція пароха з усім, що в ній було, так, що о. Пашковський залишився цілком без нічого, втративши, мабуть, навіть сурдут, бо на поміщеній в згаданій газеті фотознимці він має на собі поліцийну блюзу, якою його захоронив від перестуди один із сторожів публічної безпеки. З церкви залишились згарища не до вжитку. Згідно з твердженням пожежної сторожі, пожежу спричинила надмірна гарячь в дзвіниці. Парафія св. Івана Хрестителя, парохом якої є о. Пашковський від 1952-го року, нараховує приблизно 100 родин.

РОЗГОРТАЄТЬСЯ ПІДГОТОВА ДО ФЕСТИВАЛЮ „ГОМІН УКРАЇНИ" В КАРНЕҐІ ГОЛЛ

Ню Йорк. — Як уже інформовано, Окружний Комітет Відділів УНС метрополії Ню Йорк-Ню Джерзі почав інтенсивну підготову великої культурної імпрези, яку він задумав влаштувати з нагоди 65-річчя Українського Народного Союзу та яка відбудеться в суботу, 30-го травня ввечорі в Карнеґі Гол, репрезентативній залі Ню Йорку. Імпреза матиме традиційну назву „Гомін України", нав'язуючи не тільки самою назвою, але й частиною програми та виконавців до тих величавих вокально-танкових фестивалів, що їх до 1949-го року влаштовувала об'єднана в Метрополітальному Комітеті місцева українська молодь. З минулих фестивалів у теперішньому „Гомоні України" буде повторена в дещо поширеному і зміненому виді інсценізація „Велика Ідея" з часів Гетьмана Мазепи, приготована на підставі Трилогії Богдана Лепкого, що на цей рік до такої імпрези зокрема підходить з уваги на Мазепинський Рік. Інсценізація дає рямки для багатьох вокальних і танкових виступів, а своєю акцією та змістом віддзеркалює саме те, що сказано в її заголовку: велику ідею гетьмана Мазепи. Кінчиться вона могутньою композицією, до речі останньою в його творчому житті. Михайла Гайворонського покійного нашого композитора до слів Мазепи: „Всі покою щире прагнуть". До цієї „Великої Ідеї" нав'язує своїм змістом і головна точка в концертовій програмі фестивалю, могутня кантата також уже покійного американсько українського композитора Павли Печеніги Углицького до слів Шевченка: „Б'ють пороги", яку виконає вперше організований тепер великий Хор Хористів під диригентурою п. Івана Задорожного. Перша проба цього хору, зглядно його ню-джерської частини (Нюарк, Джерзі Сиі, Байон, Картерет, Елизабет й довколишні місцевості) в залі Народного Дому в Байоні (23-тя стріта) відбудеться вже в найближчу неділю, 8-го березня о год. 4-ій (четвертій) по полудні, а не о год. 7:30, як це в першому повідомленні було подано. Перша проба для нюйоркських співаків (Ню Йорк, Бронкс, Асторія, Бруклин) відбудеться у вівторок, 10-го березня, о год. 7:30 ввечорі в залі Народного Дому. За згодою Управ і диригентів хорів Метрополії організатори імпрези закликають усіх співаків до участи у її підготові та її виконанні на славу українській культурі.

ДЕ ҐОЛЬ КОНФЕРУЄ З АДЕНАУЕРОМ

Президент Франції Шарль де Ґоль (ліворуч) відбув у Парижі нараду з канцлером Західньої Німеччини Конрадом Аденауером й обговорив з ним справу співпраці між Парижом і Боном і спільного ставлення до справ зв'язаних з Берлінською кризою

Мекміллен заповідає дальші наради Заходу над сучасною кризою

Лондон. — Англійський прем'єр Геролд Мекміллен виступив в минулу середу 4 березня ц. р. в палаті громад уперше після свого повороту з десятиденної візити в Совєтському Союзі. Консервативні посли привітали його повстанням з місць та голосною маніфестацією признання, під час коли соціялістичні й ліберальні посли мовчки сиділи. Мекміллен прислухувався дискусії та відповідав на запити послів у зв'язку з його подорожжю. Як виходить з ходу того засідання — коментує преса — соціялістична опозиція найбільш вдоволена тим уступом з комунікату Мекміллена і Хрущова, в якому говориться про потребу переговорів в справі можливостей зменшення однаково конвенціональних, як ядрових родів зброї в деяких означених частинах Европи. Мекміллен признав, що ця справа буде також предметом його розмов з англійськими союзниками. Він натякнув цим на свою подорож до Парижу і Бонну в найближчому тижні і до Вашинґтону зараз потім. Однак він заперечив, наче б він задумував переговорювати над здійсненням так званого пляну Рапацького, себто про проголошення відатомізованої і здемілітаризованої середньо-европейської смуги. У своїй заяві перед пралментом Мекміллен поклав найбільший натиск на те, що совєтські правителі погодились з ним, що мир треба осягнути шляхом переговорів та що не можна розв'язувати спірних проблем засобами війни.

Хрущов запевняє німецьких комуністів про підтримку збоку СССР

Ляйпціґ. — Нікіта Хрущов вицьких прибічників до Ляйпціґу ніби на тамошній міжнародний ярмарок, а фактично, щоб заманіфестувати в теперішній холодній війні свою підтримку німецьким комуністам. На публічному майдані в Ляйпціґу Хрущов виголосив промову до багатотисячної юрби німців, заявляючи ще раз, що коли західні держави і Західня Німеччина не захочуть підписати мирового договору з Східньою Німеччиною, то зробить це сам Совєтський Союз. Хрущов повторював відомі большевицькі теревені про бажання миру та що підписання мирового договору з Східньою Німеччиною, що залеґалізує комуністичний режим та теперішній поділ Німеччини, служитиме також „мирові". Те саме він говорив про перетворення західнього Берліну у вільне місто: це, мовляв, зліквідує „бочку пороху", якою є теперішній західній Берлін, що його, мовляв, західні держави перетворили в воєнний форпост проти Совєтів. Хрущов прибув до Східньої Німеччини на чотири дні. З Ляйпціґу він поїде до Східнього Берліну, де будуть продовжуватися наради з німецькими комуністами для узгіднення політичної стратегії супроти Заходу на найближчий час. Німецькі комуністи — коментує преса — щасливі, бо не здійснився їх острах, що Совєти залишать їх на льоді, шукаючи компромісу з Заходом. Комуністи становлять в Східній Німеччині коло 2% народу і, очевидно, позбавлені підтримки совєтською збройною силою, буквально через ніч зникли б з німецького політичного овиду.

МОЛОДЬ ВІДЗНАЧИТЬ МАЗЕПИНСЬКІ РОКОВИНИ ЗМАГАННЯМИ В УКРАЇНОЗНАВСТВІ

Ню Йорк. — Минулого вівтірка, 3-го березня, відбулася тут в приміщенні Народного Дому черговa нарада Молодечої Комісії Ювілейного Комітету Мазепи, яка встановила, що українська молодь в ЗДА, зорганізована в своїх молодечих організаціях, відмітить Мазепинські роковини змаганнями в ділянках українознавства, зокрема підкресленням мазепинської тематики. Змагання молоді відбудуться теж і в ділянках співу, національного танку та музики, як рівнож спорту. Організацію змагань в українознавстві займеться Пласт під кермою відомої письменниці Лесі Храпливої, змагання в інших ділянках культури організуватиме СУМА, а спортовими змаганнями відатиме Спортовий Союз. На нараді устійнено, що в змаганнях в ділянці українознавства візьме участь молодь поділена на три групи, ідучи по лінії поділу школи: народня школа, середня і каледж. Змагання відбуватиметься письмово і усно. Завершиться воно в Ню Йорку в днях 19 і 20 вересня 1959 року на великому публічному виступі молоді. Перемогу в змаганні здобуде та організація, яка з'єднає до змагань найбільше число своїх членів та якої змагуни здобудуть найкращі осяги. Оціночну комісію становитимуть делеґати всіх організацій молоді та визначні українознавці. Участь братиме також англомовна молодь. Точніші постанови щодо змагань у інших ділянках будуть встановлені на чергових нарадах. Нарадою провадив голова Комісії В. Савчак (Пласт), і заступник голови І. Кобаса (СУМА), секретарював А. Домарацький (МУН). УККА репрезентував його касир Й. Лисогір, ЮКОМА — його секретар д-р Я. Падох, Спортовий Союз — проф. Е. Жарський, студентство — Б. Бакум.

АДЕНАУЕР І ДЕ ҐОЛЬ НАРАДЖУЮТЬСЯ НАД СИТУАЦІЄЮ В ЕВРОПІ

Париж. — Західньо-німецький канцлер Аденауер, прибув у середу 4 ц. м. з міністром закордонних справ Німецької федеративної Республіки д-ром Гайнріхом фон Брентано й іншими членами свого почоту до Парижу для нарад із керівними французькими державними діячами над теперішньою міжнародною ситуацією. Їх зустріли прем'єр Мішель Дебре, міністер закордонних справ Кув де Мурвіль й інші високі французькі урядовці. Вони перевели зараз перед полуднем того дня півторигодинну нараду, після чого виїхали на обід до президента Франції, ген. Шарля де Ґоля в його підміській резиденції. Там велись після обіду дальші наради. Вони не мали заздалегідь устійненого денного порядку ані теж не оприлюднено в їх висліді ніякого комунікату. Офіційно ця зустріч називалась — продовжування персонального контакту між керівниками двох союзницьких сусідніх держав задля кращої взаємної інформації та узгіднювання закордонної політики. Це була вже третя зустріч між Аденауером і де Ґолем від половини минулого року, відколи де Ґоль прийшов у Франції знову до влади. У вересні мин. року канцлер Аденауер відвідав де Ґоля в його приватному домі поза Парижем, а в листопаді де Ґоль ревізитував Аденауера в Бад Кройцнах. За газетними повідомленнями, обидва державні мужі, що їх історичною заслугою є перетворення їх батьківщин, недавніх смертельних ворогів, у близьких союзників, ставились неохоче до подорожі англійського прем'єра Мекміллена до Совєтів. У підході до теперішньої кризи, спричиненої новим совєтським дипломатичним наступом, де Ґоль найбільш стурбований справою забезпеки свобідного зв'язку між французьким гарнізоном у західньому Берліні та західньою Европою, — знову ж Аденауер найбільшу вагу прикладає до совєтської спроби закріпити поділ Німеччини через сепаратний „мировий договір" Совєтського Союзу з підсовєтською Східньою Німеччиною. Зрештою, в засадничому підході Франції і Західньої Німеччини супроти Совєтів в німецькій і берлінській справах існує основна згода. Однаково Аденауер, як де Ґоль — твердить преса — переконані, що теперішня ситуація доведе до нової конференції „на вершинах". Обидва вони ставляться дуже критично до того уступу підписаного Мекмілленом і Хрущовим комунікату, в якому згадано про потребу переговорів над можливістю „розрідження" збройних сил з звичайною та ядровою зброєю „в умовлених частинах Европи". Цей зворот натякає виразно на проєкти демілітаризації середньо-европейської смуги, а одинаково де Ґоль, як Аденауер є рішучими противниками такого послаблення західнього оборонного фронту. Обидва вони також одностайно рішуче відкидають совєтську вимогу, — щоб проєктовану конференцію міністрів закордонних справ звузити тільки до розгляду совєтських проєктів про перетворення західнього Берліну у „вільне місто" та про підписання мирових договорів з обома частинами поділеної Німеччини. Наступним кроком Заходу будуть відвідини Мекміллена у де Ґоля у Парижі та в Аденауера у Бонні в найближчому тижні, після чого Мекміллен полетить до Вашинґтону.

Польща приспішує кольонізування „зєм одзисканих"

Варшава. — Комуно - польський уряд проголосив постанови, які приспішують і посилюють акцію кольонізування і загосподарювання західніх земель нинішньої Польщі, що до останньої світової війни належали до Німеччини та які відомі серед польського народу, як „зємє одзискане". У польських часописах широко оповіщується продаж на приватну власність державних маєтків на Заході Польщі, при чому учасники війни проти Німеччини та жертви німецьких переслідувань зможуть набувати землі за половину оціночної ціни. Держава продаватиме теж з великими пільгами для нових кольоністів господарські будинки і всякий сільсько - господарський ремանент. Ортодоксійні комуністи ремствують, бо вони вважають недопускальною річчю та гріхом супроти комуністичної доктрини розпродаж земель і будинків, що повинні становити колгоспи, однак Ґомулка йде назустріч загальній антипатії польських селян супроти колгоспів і підтримує дрібну приватну власність на західніх землях Польщі. Після війни виміґрували відтіль, здебільша під примусом збоку поляків, кругло 6 мільйонів німців і кругло стільки само припливло нового елементу — між ними й численні, виселені з Лемківщини, українські селяни. Західні держави і Західня Німеччина не визнали де юре приналежности тих земель до Польщі і тому серед тамошнього населення все ще панує атмосфера непевности та тимчасовости.

У СВІТІ

● Гайнріх Рав, східньо - німецький міністер господарства, відкрив минулої суботи Міжнародний ярмарок в Ляйпціґу. У своїй промові він твердив, що „доляр, як світову валюту здетронізовано, а на його місце в міжнародній торгівлі став рубель". Більшість товарів, виставлених на Ляйпціґському ярмарку, совєтської чи сателітської продукції. Америка має там лише кіоск з тютюновими виробами. Вона не заохочує своїх громадян відвідувати Сх. Німеччину і не хоче торгувати з нею.

● Карикатура у фінській пресі викликала протест Хрущова і невдоволення президента Фінляндії Урго Кекконена. 38-річний карикатурист Карль Суомаляйнен представив Хрущова, як волжського бурлаку, що його „сателіти" відганяють, а він кричить на них: „Ганьба вам, імперіялісти!" Цю карикатуру передрукували численні західні газети і вона придбала відважному авторові, поруч із прикрощами від урядових кіл, багато приятелів.

● У грецькому парламенті депутат - комунофіл Еліяс Бредімас, під час дискусії над підписаним у Лондоні тридержавним договором про признання Кипрові державної самостійности з одночасним зреченням Грецією претенсій на прилучення того острова до Греції, крикнув: „За цю зраду має відповідати король Павло". Парляментарні посли кинулись на нього і важко побили його. Лондонський договір про Кипр затверджено 174 голосами проти 112.

● В Японії 10-го квітня ц. р., в день вінчання престолонаступника князя Акігіто з Міхіко Шода, випустять чотири поштові значки, присвячені тій події. Японський уряд сподівається, що ці пропам'ятні марки будуть швидко розкуплені та принесуть прибутку три мільйони долярів. Японський уряд ще не визначив на яку ціль призначити прибуток з розпродажу цих марок, щоб ще більш їх спопуляризувати.

● Дружина Нікіти Хрущова, яка дуже рідко появляється на публічних прийняттях, взяла участь в прощальному бенкеті, що його влаштовано на честь англійської делеґації, яка десять днів перебувала в СССР під проводом прем'єра Геролда Мекміллена. Хрущова, присадкувата й груба, як її чоловік, була одягнена у довгу сіру вовняну сукню.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник / Ukrainian Daily
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street. Jersey City 3, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$ 12.00	One year	$ 12.00
На пів року	6.25	Six months	6.25
На три місяці	3.25	Three months	3.25

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346. JERSEY CITY 3, N. J.

ЗАЙВА ПОЇЗДКА

Один із американських гостей, промовляючи на недавньому Конгресі українців у Вашингтоні, висловив думку, що англійський прем'єр Геролд Мекміллен багато більше довідався б про совєтську політику, якби посидів 10 днів у бібліотеці або поговорив з українцями, ніж із своєї 10-денної подорожі до СССР. Проголошений у Москві комунікат за підписами Хрущова і Мекміллена цілковито потверджує цей вислів конгресмена. Чи треба було аж їхати до Москви самому прем'єрові, міністрові закордонних справ і іншим високим урядовцям Великої Британії і протягом десятьох днів вести переговори, виголошувати промови та вислухувати совєтські тиради, щоб кінець-кінцем підписатися під ствердженням, що „у заторкнених справах не вдалося осягнути порозуміння в правному й політичному аспектах"?! Всі інші фрази про „успіх" тих розмов ,які, мовляв, причинилися до „вияснення поглядів" та до „кращого взаємного зрозуміння", — це квітчастий дипломатичний серпанок, який прикриває — пустку.

За єдиний успіх перебування англійського прем'єра в Совєтах можна вважати хіба тільки те, що не оправдались припущення песимістів, які прирівнювали подорож Мекміллена до Москви з подорожжю його попередника Невіля Чемберлена до Мюнхену в 1938 році. Мекміллен не пішов по лінії найлегшого спротиву, не піддався совєтським арґументам, не злякався погроз, виключив відразу можливість послаблення союзу Англії з ЗДА й іншими країнами Північно-Атлантійського пакту і дуже різко та виразно перестерігав большевицьких диктаторів проти таких дій, які можуть викликати непередбачену ними реакцію Заходу. Один з американських кореспондентів, який супроводив Мекміллена в його подорожі, твердить, що після виголошення Хрущовим у Москві 24 лютого промови, яку окреслювано, як „ніж у спину Мекмілленові", і після виступу 27 лютого Мікояна в Ленінґраді, в якому заступник совєтського прем'єра закидав Мекмілленові, що він діє під американським натиском, — Мекміллен так розсердився, що — здавалося — перерве свою візиту і поїде додому. Большевики, мабуть, зміркували, що перетягли струну, і що така реакція Мекміллена викликала б міжнародний скандал, який своїм вістрям звернувся б проти Совєтів. Тому відразу за большевицьким звичаєм проголошено „давай назад": усміхнений Мікоян, наче б нічого не сталося, привітав Мекміллена на летовищі в Ленінґраді, а Ґромико запропонував йому „відновити переговори". Те саме повторив Мекмілленові Хрущов у Москві, виправдавши свій виступ „виборчими" потребами. Остаточно, заліплено небезпечну щілину куртуазійно-безбарвним комунікатом, з загальними фразами про потреби миру, роззброєння і — дальших переговорів.

Таким чином ніби єдиним конкретним „успіхом" місії англійського прем'єра було спільне публічне визнання потреби дальших розмов. Про цей успіх можна писати тільки в „лапках", бо відомо, що ніякі переговори з большевиками не можуть привести до будь-якого добра, — що большевики слухають тільки сили, бо це єдиний арґумент, який вони розуміють і який респектують. Однак, треба розуміти ситуацію, в якій знаходиться англійський прем'єр Мекміллен у 1959-му році — з сильним табором співіснувальних соціялістів та прерізними групами пацифістів, які страшать англійський нарід новою війною, обурюються проти уявного „диктату" Америки і змальовують большевиків такими, якими хотіли б їх бачити. Нелегка роля прем'єра держави, економічна екзистенція якої залежить від закордонної торгівлі, і лідера партії, яка стоїть за кілька місяців перед виборами і мусить рахуватися з настроями громадянства. Тому гаслом Мекміллена стало „мир через переговори". З цим гаслом він поїхав до СССР, його він проповідував у Москві, Києві і Ленінґраді, і з ним вернувся до Лондону.

Ні одної міжнародної справи не полагоджено. Справа Німеччини і Берліну ані трохи не втратила своєї гостроти. Зараз після відлету Мекміллена Хрущов зібрався в подорож до Східньої Німеччини, з якою заповідає підписання сепаратного „мирового договору", що закріпить поділ Німеччини. Для конференції міністрів закордонних справ поставила Москва передумови, що їх Захід не всилі прийняти. Криза триває, і в цій кризі Мекміллен потішає світ: двері, мовляв, не зачинені, Хрущов признав, що треба продовжувати розмови. Отож світ стоїть перед серією дальших безплідних розмов, без ніяких реальних даних на їх успіх. Очевидно, що все це можна було в деталях передбачити і передбачувано ще перед поїздкою Мекміллена. Тому й цю поїздку треба вважати цілком зайвою.

ТРУДНОЩІ АМЕРИКАНСЬКОГО ЕКСПОРТУ

Економісти ЗДА турбуються, що американський експорт натрапляє на щораз більші труднощі, і внаслідок цього зменшується кількість вивожуваних закордон товарів. Президент Айзенгавер у своєму економічному звіті Конґресові звернув увагу на те, що експорт авт з кожним роком спадає, і навіть під час недавньої економічної звишки число проданих закордон авт було менше, як у попередніх роках. Економісти та законодавці шукають причини цього явища, щоб його усунути.

Як причини зменшення нашого експорту, називають такі:

1. Інфляція долара спричинила підвищення коштів продукції і зріст заробітних платень, а все це зробило дорожчими американські товари, внаслідок чого вони не можуть конкурувати на зовнішніх ринках із дешевшими місцевими товарами.

2. В другій світовій війні економіка багатьох европейських країн була зруйнована, і американський експорт по тій війні не мав конкуренції в таких промислових країнах, як Західня Німеччина чи Англія. Але ЗДА допомогли відбудуватися цим своїм майбутнім конкурентам. Тут треба ще згадати Японію, існування якої, подібно як Англії та Німеччини, залежить від експорту товарів закордон.

3. Европейські країни вже не стоять так далеко позаду ЗДА в ділянці технології, як це було десять років тому, коли Европа не мала часу на „цивільні" винаходи.

Отже, тепер американські товари можуть перемагати конкурентів тільки своєю якістю і дешевістю. Але тяжко говорити про дешевість товарів у державі з найвищою життьовою стопою, у державі де робітники раз-у-раз домагаються підвищення своїх платень. Американські авта швальні і писальні машини, ровери і сталеві вироби мають дуже сильних конкурентів в Европі.

Був час, коли здавалося що жадна країна не може конкурувати своїми швальними машинами із машинами американського виробу. Але вже в роках 1956 і 1957 ЗДА продали закордон 80,000 швальних машин, а імпортували аж два мільйони. В 1957 році ЗДА продали 100,000 писальних машин, а імпортували 337,000. Від січня до вересня 1958 року експорт писальних машин закордон становив тільки 42,000, а імпорт — 280,000. Минулого року привезено до ЗДА 800,000 роверів, а вивезено лише незначну кількість. Не краща справа з автами: у першій половині минулого року їх імпорт був у п'ять разів більший від експорту. Зменшується також експорт нафти, бавовни, пшениці ,металу і вугілля.

У торговельній конкуренції перемагає той, хто може давати дешевший товар при такій самій якості товару конкурента. Економісти і продуценти твердять ,що подорожчання американських товарів спричиняється постійними домаганнями робітництва збільшувати платні. Але Джеймс Б. Кері, секретар Американської Федерації Праці-Конґресу Індустрійних Організацій, який старанно вивчав европейську продукцію, твердить, що ЗДА все ще можуть вести перед у продукції цілого ряду галузей промисловости, бо мають кращу технологію і добрих робітників. На думку цього робітничого провідника, подорожчання американських товарів спричиняє жадоба промисловців, які прагнуть щораз більших прибутків. А прибутки, на думку Кері, треба здобувати не підвищенням цін на товари, а масовою продукцією дешевих товарів.

Однак, справа не в тому, хто завинив у подорожчанні американських товарів, бо те, що вже сталося — сталося. Треба думати про те, як допомогти американському експортові втриматися на світовому ринкові, тим більше, що туди, як конкурент, пхається ще й СССР, який не рахується з цінами товарів, бо має мільйони невільників, які за безцінь продукують те, чого треба кремлівським можновладцям.

Шість европейських держав, які творять так званий Европейський Спільний Ринок, за взаємним порозумінням значно зменшили мита від своїх товарів, що також утруднює експорт американських товарів до тих країн. Американські промисловці, щоб уникнути митних бар'єрів, закладають філії своїх підприємств в европейських державах. Але це ще не розв'язує справи експорту із ЗДА.

Сенатор-демократ із Мізурі, Джан Стенніс, запропонував у Конґресі, щоб федеральний уряд взявся субсидіювати закордонну торгівлю, як це вже робить в ділянці сільсько-господарської продукції. Протягом п'ятьох років (1954-1958) уряд видав 2.5 більйона долярів на субсидії фармерської продукції. Крім того уряд видав три більйони долярів на експорт фармерських продуктів за валюти тих держав, які ті харчі купували. Уряд давав субсидії на експорт вовни, пшениці, кукурудзи, вівса, жита та рижу. Виявляється, що тільки тютюн може конкурувати закордоном без державної допомоги. А проте і експорт тютюну не збільшується. Десять років тому в світовому експорті тютюну ЗДА припадало 40 відсотків, а тепер припадає лише 32, бо ціни на американський тютюн зависокі для деяких закордонних фірм. Внаслідок цього світова столиця тютюну переноситься з Північної Каролайни до Родезії, в Африці.

Щоб утримати висоту американського експорту на потрібному для економіки країни рівні, треба устабілізувати ціни на товари, отже осягнути стабільности заробітків. Можливо, що треба буде поширити федеральні субсидії й на інші експортовані товари, бо досі з субсидій користали тільки експортери сільсько-господарських продуктів. Стабільність валюти — це найголовніша умова здорової економіки країни, і за нею побивається президент Айзенгавер, який, на жаль, не має належного зрозуміння для цієї справи.

ГОЛОВА КҐБ УТОЧНЮЄ ЗАЯВУ ХРУЩОВА

На 21-му з'їзді КПСС у Москві Нікіта Хрущов сказав: „У Совєтському Союзі немає тепер фактів, щоб будь-кого притягали до суду за політичні злочини..." А в кінці своєї дожелезної промови ще раз вернувся до цього ствердження в таких словах: „У нас немає тепер по тюрмах політичних в'язнів..."

В широкому світі напевно знайдуться люди, які цьому легковажно повірять. Бо немає такої найбільш безглуздої й зухвалої брехні, яка не знайшла б собі відгомону в серцях простодушних людей. А до того ж є брехні, яким люди хочуть вірити.

Знаючи Хрущова з його частих виступів, у яких він не раз допускався зовсім невідповідальних висловів, що їх потім сам мусів спростовувати, можна було б і ці його заяви потрактувати, як невідповідальні, непередумані.

Проте, таке припущення спростовує майже дослівно така сама заява Мікояна, зроблена ще раніше, коли він був у ролі високодостойного гостя у Вашинґтоні. Тоді, в Національному Клюбі Преси, один із кореспондентів запитав Мікояна, чи не міг би совєтський уряд ужити свого впливу, щоб припинити політичні арешти в країнах Східньої Европи і Китаю. Мікоян гостро на це відповів: „У нашому посередництві потреби немає. В тих країнах немає політичних арештів. Дуже жаль, що ви так зле поінформовані..."

Співробітник часопису „Ню Йорк Геральд Трібюн", Роско Доремонд, звернувся до Мікояна з відкритим листом, в якому пригадав кілька документів, що зберігаються в Об'єднаних Націях. Це були, зокрема, список 322 угорських профспілкових та політичних діячів, дати їх арештування, обвинувачення проти них і вироки; список кількох десятків осіб, зовсім недавно заарештованих на Мадярщині з політичних мотивів; докладні дані про вироки винесені в 1958 році з політичних причин на 628 осіб у Чехо-Словаччині, Латвії Румунії. У тому листі Роско Доремонд писав: „Вам, мабуть, відомо також, що після фестивалю молоді у Москві вліті 1957 року, коли совєтські студенти старалися нав'язати розмови на вільні теми з чужинцями, до одного лише концтабору в Потьмі заслано понад 300 молодих людей, засуджених на 3-5 років примусової праці за „зв'язок з чужинцями". Усі згадані вище інформації про арешти в східньо-европейських країнах — підкреслює в своєму листі Р. Дормонд — зачерпнув він з комуністичних газет, поширюваних також на Заході.

Мікоян на цього листа американського журналіста не відповів.

До наведених Р. Дормондом фактів можна було б додати ще дуже багато інших, відомих чи не кожному українському еміґрантові у вільному світі; можна було б додати, зокрема, недавнє заарештування „групи парашутистів-диверсантів" у совєтській Вірменії, про яке повідомила „Правда", розстріли у „червоних комунах", мільйони фізично знищених у Китаї ,про яких згадувала така компетентна в тих справах особа, як Мао Тсе-тунг. Є багато даних припускати, що не то не вгавають, а посилюються арештування на Україні.

Вичерпне вияснення на заяви Хрущова і Мікояна дав у своїй промові на тому ж таки 21-му з'їзді КПСС новопризначений голова Комітету Державної Безпеки (КҐБ) А. Шелепін. Ось що, між іншим, сказав у своїй промові цей найбільший авторитет у чекістських справах:

„Відомо, що вістря пролетарського меча, яким є органи державної безпеки, скероване проти аґентури, яку висилають в нашу країну капіталістичні держави. Звичайно, імперіялісти й ревізіоністи дуже хочуть, щоб ми звузили роботу наших органів і тим самим роззброїлись. Але їхні мрії не здійсняться..."

Далі голова КҐБ, посилаючись на першого винахідника й конструктора системи, що вже понад сорок років тероризує населення Совєтського Союзу, заявив: „Великий Ленін називав органи державної безпеки разючою зброєю проти безчисленних змов і замахів на радянську владу... Справді, каральні функції в нашій країні скоротились, вони скорочуватимуться й далі, але, товариші, скорочення каральних функцій, а також звуження апарату державної безпеки не слід розуміти так, що у нас поменшало справ, що послабли дії ворога. Ні, це було б помилкою. Ми й далі мусимо виявляти політичну пильність, бережно хоронити історичні здобутки. Ми й далі будемо нещадно карати всіх ворогів совєтського народу".

Отак, коротко вияснивши справу, голова КҐБ вилив відро холодної води на голови тих людей, які ще вірять у „відлигу", в лібералізацію московсько - большевицького режиму, які раді вхопитися за кожну ефектовну фразу, що скріплювала б їх у їхніх наївних уявленнях.

Але вже зовсім одверто заговорив голова КҐБ під кінець своєї промови.

„Уживаючи заходів до поліпшення чекістського апарату, — сказав А. Шелепін, — ми мусимо з поміччю і під керівництвом партійних організацій добитися поліпшення справи виховання всіх працівників органів державної безпеки в дусі вимог ЦК КПСС, славних традицій ВЧК (Всеросійської Чрезвичайної Комісії — В. С-ко), добитися відновлення і внесення в усю нашу діяльність стилю і метод незабутнього большевика Фелікса Дзержинського..." (Того самого Дзержинського, додамо ми, який в перших роках революції вистріляв із своїми чекістами сотні тисяч людей, залляв кров'ю десяток країн і сам у тій крові захлинувся).

Що міг би ще додати до цих своїх слів голова КҐБ, щоб остаточно протверезити простодушних людей, які повірили ні до чого не зобов'язуючим заявам Хрущова і Мікояна, щоб вони переконалися, що ці заяви були наскрізь брехливі.

Тож як, виходить, голова КҐБ викрив і спростував брехню першого секретаря КПСС і його „праву руку", Анастаса Мікояна? Нічого подібного! Вся промова голови КҐБ, від початку до кінця, побудована на тезах самого ж таки Хрущова, запропонованих Центральному Комітетові КПСС, і жадним словом не спростовує він диктатора. Навіть майже дослівно, як то водилося й за Сталіна, повторює він Хрущова, який заявив був на 21-му з'їзді: „Треба зміцнювати органи державної безпеки, вістря яких передусім скероване проти аґентури, що її засилають імперіялістичні держави, а також скріплювати інші органи, що мають унешкідливлювати дії і підступи наших ворогів". Зрештою, в своїй промові голова КҐБ, як особа, відповідальна за призначену їй ділянку в апараті диктатури, лише по-фаховому уточнив деякі питання.

Хрущов і Мікоян, говорячи про те, що в Совєтському Союзі вже наступив соціялістичний рай, що вже немає в ньому ні одного політичного в'язня, зверталися до Заходу, до аматорів коекзистенції, яких вони вважають за дурнів. А Шелепін, голова КҐБ адресувався до членів компартії і до поневолених Москвою народів, закликаючи перших „загострювати революційну пильність" супроти ворогів, а поневолені народи страхаючи, що диктатура „нещадно каратиме своїх ворогів" за найменшу спробу її захитати, каратиме в стилі і методами „незабутнього голови ВЧК Дзержинського".

В. С-ко

ДЕКІЛЬКА ДУМОК З ПРИВОДУ МАЗЕПИНСЬКОГО РОКУ

Український Конґресовий Комітет Америки у своїй січневій постанові про Ювілейний Мазепинський Рік звернувся до українців в Америці із закликом відзначити цей 1959-ий рік „відповідною активністю й відповідними святами", доручаючи їх реалізацію Ювілейному Комітетові Мазепи (ЮКОМА). В заклику ЮКОМА, проголошеному разом із постановою УККА, завдання ці сконкретизовані до плянування й улаштовування в громадах „відповідних мазепинських імпрез і маніфестацій, доповідей, академій, концертів, виставок і т. п."

Все це з кожного погляду потрібне й корисне, але — треба думати — на відзначенні Мазепинського Року концертами ,академіями і маніфестаціями і на популяризуванні великих ідеалів Мазепи з допомогою відповідної пропаганди обмежитися не можна. Всі заходи і вся праця українських установ і громад повинні бути спрямовані на те, щоб Мазепинський Рік причинився не тільки для поглиблення політичної свідомости українців у вільному світі, але й для зафіксування цих роковин відповідними виданнями, що залишилися б тривкими вартостями в українській і англомовній науці та публіцистиці.

Дещо в цьому напрямі вже зроблено, особливо, коли брати до уваги такі видання, як книжка проф. Меннінґа „Гетьман України Іван Мазепа", видана заходами УНСоюзу англійською мовою, драма Людмили Старицької-Черняхівської „Іван Мазепа", опублікована у Видавництві ООЧСУ й „Говерлі", Мазепинський Календар „Свободи" на 1959 рік із статтями д-ра В. Луцева, проф. Р. Смаль-Стоцького, проф. В. Січинського, проф. О. Оглоблина, ген. П. Шандрука, д-ра І. Сидорука та інших. Але все це не вичерпує ще завдань, зв'язаних з Мазепинським Роком.

Дуже важливою під сучасну пору була б справа публікації наукових праць (українською й англійською мовами) і про Гетьмана Івана Мазепу, і про його добу в історії України і про українську визвольну політику, започатковану ним. Добра наукова праця про гетьмана Мазепу, яка насвітлила б справедливо й згідно з історичними фактами його особу і його діяльність, видана англійською мовою, матиме більше значення для української справи ,як така чи інша маніфестація або концерт. Була б корисною тут навіть і загальна наукова праця з української історії, домазепинської, мазепинської чи й помазепинської доби ,яка спростувала б усі фальші й перекручення поширювані офіційною російською наукою протягом сторіч, і то не тільки на території кол. Російської імперії, але й закордоном, особливо в ЗДА. Вистачить бо переглянути американські видання для молоді, що стосуються історії „Росії", зокрема доби Петра І, щоб переконатися, в якому ворожому дусі представлена в них постать такого видатного борця за незалежність своєї країни, як Гетьман Іван Мазепа. Щоб перебороти всю цю іґнорацію й упередження, треба не одного ювілейного року, але довгих років зусильної праці українських наковців і дослідників. Це тим більше важливо, що у зв'язку з роковинами бою під Полтавою підсовєтським ученим наказано публікувати різні „праці" про „боротьбу народних мас з інвазією шведських інтервентів", які вже в цілком фальшивому світлі представляють цю переломову добу в історії України.

Українська праця над вірним представленням постаті І. Мазепи і його доби мусить іти не тільки по лінії пропаґанди й популяризації мазепинської ідеї, але й по лінії об'єктивного збирання фактів та всебічної аналізи подій того часу. В цьому можна погодитися повністю з поглядом молодого українського історика Ярослава З. Пеленського („Сучасна Україна" з 25 січня ц. р.), що „події, які відзначатимемо в цьому році, вимагають у першу чергу нової, спокійної, але критичної аналізи, яка допоможе нам у глибокій і відповідальній інтерпретації. Треба бути завжди свідомим того, що доказом справжнього патріотизму є не галас дешевої пропаґанди (яка, на превеликий жаль, ще й сьогодні серед нас популярна), а такі докорінна і зрівноважена історична свідомість. І власне під цим кутом бачення ми повинні відмітити обидві важливі події (300-літню річницю бою під Конотопом і 250-ту річницю українсько-шведської поразки під Полтавою) української історії, які заважили на тому, чим і ким ми стали".

Тому всі матеріяли й заклики, проголошувані у зв'язку з Мазепинським Роком, мусять бути зредаговані так, щоб не викликали вони враження пропаґанди, базованої не на науково стверджених фактах і даних, а лише на добрих і не раз дуже патріотичних інтенціях їх авторів.

Н. В.

Іван Ставничий

УКРАЇНСЬКИЙ ГОРОД КУЛЬТУРИ В КЛІВЛЕНДІ

(2)

Напередодні святкування, в суботу, відбувся в музичній світлиці Публічної Авдиторії величавий концерт з участю хору „Думка" з Дітройту під диригуванням Івана Атаманця, танцювального гуртка під кермою Степана Германа і солістів: оперових співачок Марії Сокіл та Ольги Лепкої і пяніста проф. Антона Рудницького, видатного композитора.

В сам день посвячення городу, в неділю 2 червня 1940 року, відбувся о 1-ій годині по полудні похід від Словацького Народного Дому при 65-ій вулиці на сході міста до парку Рокфеллера, а о 3-ій годині наступило відкриття Українського Городу в присутності більш як 8,000 осіб. Головним промовцем був проф. Кларенс Меннінґ, голова Відділу Східньо-Слов'янських мов у Колумбійському університеті в Ню Йорку. Крім нього промовляли ще: начальний редактор щоденника „Свобода" з Джерзі Сіті д-р Лука Мишуга, православний архиєпископ Іван Теодорович із Филаделфії та Чарлз Волфрам, голова Федерації Городів Культури. Посадник Г. Бертон прийняв новий город від імени міста під свою опіку, а губернатор Д. Брікер прислав побажання Українським Злученим Організаціям із нагоди присвячення місту нового Городу Культури. В мистецькій частині тут також виступив хор „Думка" з Дітройту і солістки опери Марія Сокіл та Ольга Лепка. Головним керманичем цілого величавого святкування впродовж обидвох днів був адв. Омер Малицький (Майлес) як голова Українських Злучених Організацій.

Кошти будови Українського Городу Культури за час від 1935 р. до кінця 1939 р. становили загалом 13,028 долярів. На покриття цієї суми склалися: приходи з театральних вистав, пікніків і народних святкувань, із коляди, з весіль та забав, із різних виграшів, збірки колекторів і поодинокі організації. Відмітити годиться, що сам Український Народний Союз дав 1,550 долярів, Український Робітничий Союз — 460 долярів, Клюб Українських Професіоналів і Бизнесменів — 200 долярів, Український Банк — 150 долярів, пекарня Авберн — 125 долярів.

На цьому місці доводиться скласти признання нашій давнішій еміґрації ,а то й виєловити таки найвищий подив, як вона, прибувши перед півстоліттям, чи дехто вже раніш, на землю Вашинґтона, і з черги її найближче покоління — в дуже важких і невідрадних передумовинах життя вміли викресати з себе стільки величі духа, стільки оптимізму і дати такі величаві докази своєї національної свідомости й гордости, своєї жертвенности та невсипущої громадської праці!

Слідами давнішої еміґрації йде тепер дальше наша найновіша еміґрація з 1950-их р. р. А саме заходами 33-го Відділу Союзу Українок Америки імени Лесі Українки в Клівленді під проводом голови п-ні Михайлини Ставничої відбувся в неділю 2-го жовтня 1955 р. величавий літературний вечір із мистецькою частиною, присвячений ушануванню патронки Відділу, найбільшої української жінки-поетки Лесі Українки (Лариси з Косачів Квітки, 1872-1913). На програму вечора склалися: чудова доповідь проф. Володимира Радзикевича про провідні ідеї в творах Лесі Українки, гостинний виступ артистки львівських театрів Ірини Лаврівської з Боффала в драматичній сцені Лесі Українки п. з. „Іфігенія в Тавриді", виступ жіночого хору 33-го Відділу Союзу Українок Америки ім. Лесі Українки під диригуванням п-ні Орисі Руденської, сольовий спів сопрана п-ни Марти Кульчицької та промови адв. Омера Малицького і п-ні Катерини Муралевої про історію заснування і розбудови Українського Городу Культури в Клівленді. У висліді зібрано 90 долярів, які за почином п-ні Михайлини Ставничої призначено в основу спеціяльного фонду, що його метою є зібрання відповідної суми грошей для поставлення в Українському Городі Культури скульптурного пам'ятника Лесі Українки.

Вслід за тим дня 2-го листопада 1955 р. відбулися сходини представниць усіх місцевих Відділів Союзу Українок Америки та інших жіночих організацій, старшої і молодшої еміґрації, на яких вибрано для поставлення того пам'ятника окремий комітет у такому складі: п-ні Катерина Муралева — голова, п-ні Михайлина Ставнича — заступниця голови і секретарка, п-ні Ганна Гавриляхова — друга заступниця голови, п-ні Перла Анастасія Баранська — скарбничка, п-ні Лідія Вовкова, п-ні Ярослава Данилевичева і п-ні Євгенія Дубасова — членкині.

Виробити проєкт скульптурного портрета Лесі Українки доручено різьбареві Михайлові Черешньовському з Бруклину.

Під цю пору переводиться інтенсивно збірка на покриття зв'язаних із тим коштів.

*

Говорячи про Український Город Культури, мусимо сказати тут кілька слів також про Город Культури наших братів із Карпатської України. Вони називають його Руським Городом Культури (офіціяльно по-англійськи: Русін Колчерел Гарден), тримаючись у своїм консерватизмі тієї нашої старої національної назви з-перед півсотні років, незрячі на основну еволюцію за той час у названій провінції нашої батьківщини.

Не зважаючи на ту будь-що-будь сумну обставину, це все таки не що інше, як другий Український Город Культури Закарпаття (Карпатської Руси).

Опікуном його є Руське Виховне Товариство ,на чолі якого в 1938 р. стояли: о. Иосиф Ганули, довголітній парох греко-католицької церкви св. Духа, як голова, лікар д-р Євген Монкович, як заступник голови, Михайло Сурсо, як секретар, і адв. Жигмонт Бринський, як правний дорадник.

Відкриття городу наступило дня 25 червня 1939 р. Почесним гостем був греко-католицький єпископ Василь Такач із Питсбурґу, який довершив акту посвячення.

Дня 25 травня 1952 р. відслонено в тім городі погруддя о. Олександра Духновича (1803-1865), закарпатсько-українського поета, письменника, драматурга, педагога і громадського діяча. Виконав його бюст у бронзі різьбар Франтішек Ровн. У написі під бюстом вириті слова поета: „Я Русин був, єсьм і буду", висказані в характері політичного в'язня у відповідь на вимогу мадярсько-австрійського суду відмовитися від якихнебудь національних, чи емансипаторських тенденцій у громадській діяльності (ці слова стали пізніше вав'язком національного гимну „Підкарпатські Русини" авторства поета).

Це також дуже гарний город, положений на лісистім пагорбі, з просторою терасою, побудованою з цегли та з каменю, а в даль простягається перспективний вид на нижню частину городу з потоком Довн Брук і вулицею Ловер Іст Булвар або вулицею чи бульваром Свободи.

(Кінець)

Проф. Степан Кузишин[illegible]

ПРОФ. Д-Р ЄВГЕН ВЕРТИПОРОХ

(Доповідь на Ювілеї 60-річчя з дня народження та 30-річчя діяльности)

Сьогодні члени Канадійського НТШ і представники численних українських організацій Канади й Торонта відзначають визначного українського вченого й громадського діяча — професора д-ра Євгена Вертипороха з нагоди його 60-річного Ювілею з дня народження та 30-річного Ювілею його наукової і громадської діяльности.

Професор Євген Вертипорох — це невтомна людина наукової і громадської праці. Він зрозумів, усвідомив собі своє місце в житті. Його творча діяльність скерована на боротьбу за визволення свого народу, своєї Вітчизни.

17-го квітня 1898 року в Ляшках Королівських, повіту Перемишляни, на Західній Україні, в родині управителя школи Івана та вчительки Леонтини Вертипорохів народився син Євген. Родина була невеличка: батьки та двоє дітей — син Євген і донька Ірина.

Світлої пам'яті батьки Євгена Вертипороха мали широкий світогляд і в серці своїм глибоку любов до України. І цією любов'ю батьки надхнули і свого сина Євгена. В гімназії у Львові Євген виявляв високу успішність та здібності (1908 - 1916). По скінченні гімназії служив в австрійському війську, а з розпадом австрійської імперії став у лави борців за волю України, вступаючи одразу до Української Галицької Армії. 1919 року брав активну участь в офензиві УГА і в поході на Київ. У 1920 році попав до польського полону, відкіля пощастило йому вирватись і повернути до Львова.

У 1922 р. Є. Вертипорох вступив до Технічного Університету в Данціґу, і в жовтні того року почав студії на хемічному факультеті. У липні 1926 року склав головний дипломовий іспит з відзначенням та одержав титул дипломового інженера. Від 1928 до кінця 1933 року був науковим асистентом у проф. А. Воля. В той час опрацював декілька наукових тем з хемії й керував студентами, що опрацьовували дипломові й докторські теми. Згодом працював він як науковий асистент у відомого і талановитого винахідника А. Бутенандта. В березні 1934 року почалась одначе нагінка на не-німців, яким не дозволяли більше бути науковими асистентами на політехніці в Данціґу.

У Данціґу, в той час, незважаючи на надзвичайне наукове перевантаження, д-р Є. Вертипорох вів громадсько-національну працю. Спочатку був активним учасником студентських організацій в „Основі". Потім очолив і був кілька літ головою Т-ва українських студентів - хеміків „Смолоскип". Був теж діяльним членом Корпорації „Залізна Острога", що гуртувала бувших вояків УГА. В роках 1932 - 34 був головою Української Громади в Данціґу. Під час перебування в Данціґу, він опрацював 16 наукових тем з ділянки органічної й фізикальної хемії. За видатну наукову працю НТШ обрало д-ра Є. Вертипороха 3-го січня 1934 р. дійсним членом.

Тоді він одружився з панною Іванною-Леонідою з дому Хромовською, яка там же, у той час студіювала у Високій Політехнічній Школі хемію, пізніше склала іспити й одержала диплом інженера-хеміка. Вшановуючи проф. д-ра Є. Вертипороха, не можна оминути й його Дружини п-і Леоніди Вертипорох, співпрацівника свого мужа в науці й громадській праці, яка створила тепле родинне гніздечко — умови для життя і праці.

Залишивши Данціґ у 1934 році, д-р Є. Вертипорох переїхав до Галичини, до Станиславова, де працював якийсь час. Потім працював в різних хемічних та фармацевтичних фірмах.

В 1942 році одержав д-р Є. Вертипорох запрошення на катедру загальної хемії новововідкритого Державного Медичного Інституту у Львові. За стараням бл. п. проф. д-ра Маріяна Панчишина німецька влада згодилася на відкриття у Львові деяких практичних факультетів б. польського Львівського Університету Яна Казимира, що їх большевицька влада перейменувала була на Інститути. У Львові д-р Є. Вертипорох очолив теж фармацевтичний Інститут і виконував обов'язки декана до липня 1944 р. Разом з тим читав курс загальної хемії для медиків, фармацевтів та дентистів і провадив лябораторії. Під час перебування у Львові, д-р Є. Вертипорох був науковим референтом фірми Геннінґ - Ляокоон. І тут наш Ювілят зорганізував відділ виробу інсуліни. Крім цього, був дорадником ляборaторії споживчих фабрик Центросоюзу.

Із тих часах Ювілят брав активну участь в українському життю: ставив доповіді в Українському Медичному Інституті і в Українському Т-ві Інженерів, а також працював у студентських організаціях і по смерті проф. Ластовецького був куратором студентських організацій.

В 1944 році переїхав д-р Є. Вертипорох з родиною до Відня, де жив аж до 1946 року. Там працював в шпиталі Відень - Ляйнц як хемік на Відділі Ревматичнім; зорганізував ляборaторію, переводив необідні лікарські аналізи.

Весною 1946 року почався панічний відплив утікачів. Всі намагалися чимскорше покинути небезпечну Австрію, большевики почали в нелюдський спосіб виловлювати втікачів і вивозити їх „на родіну". Панству Вертипорохам пощастило, хоч з великими труднощами, за допомогою австрійського відділу УНРРА виїхати в лютому 1946 року до Мюнхену в Баварії. У Мюнхені запрошено проф. Є. Виртипороха до новозорганізованого Університету УНРРА на професора загальної і фармацевтичної хемії при медичному факультеті, де він працював аж до травня 1947 року.

З закриттям Університету УНРРА, д-р Є. Вертипорох нав'язав зв'язки з ректором УТГІ в Реґенсбурзі, де зорганізовує при УТГІ в Мюнхені фармацію для того, щоб дати можливість досить значній кількості українських студентів продовжувати свої студії, а тим, що були на останніх семестрах в університетах, закінчити їх.

Прибувши до Канади, проф. Є. Вертипорох непослабно й безперервно працював у своїй галузі хеміка - дослідника. Старша донечка Христина, замужня Болюбаш, закінчила студії фармації на Торонтонському Університеті літом 1954 року, і після праці в різних аптеках, від трьох літ керує власною аптекою. Привітно прийняла як українська, так і англомовна Канада нашого вченого. І тут проф. Євген Вертипорох і його Дружина пірнули знову в наукову та громадську працю.

Восени 1949 року основується Канадійський Відділ Наукового Товариства ім. Шевченка. Загальні Збори членів НТШ обрали на голові цієї високої української наукової інституції д-ра Євгена Вертипороха і ним він є і досі.

З 1956 року Канадійський Відділ НТШ став автономним Науковим Товариством ім. Шевченка на Канаду. Заходами й невсипущою працею голови НТШ зросло чисельно й якісно. Впродовж останніх 9-ти років організовано близько 15 Наукових Сесій, 8 річних Наукових Конференцій, 65 Академічних Вечорів, сотні наукових та науково-популярних публічних викладів, 30 виїздів поодиноких членів з науковими доповідями в окремі міста Канади, видано три Бюлетені матеріялів наукових доповідів, організовано декілька сесій, присвячених видатним синам України, як Франка, Шевченка, далі — 700-річчя Львова, Короля Данила Галицького, св. пам'яті Митрополита Андрія Шептицького, Наталени Королевої, 300-річчя Хмельниччини і багато інших.

Наш ВДостойний Ювілят сам мав чимало різних публічних та наукових доповідів в Торонті і в ЗДА, та в різних містах Канади. Канадійське НТШ виявило себе активним і корисним для українського суспільства та допомагає відкривати очі чужинцям на нашу правду, пізнавати наших ворогів, що поневолили Україну, що привласнили собі нашу історію, фальшуючи її, що нищать фізично й духово наш народ, допомагає чужинцям пізнавати московський імперіялізм. В цьому ми найбільше зобов'язані невтомній праці й діяльності нашого Дорогого Ювілята проф. д-ра Євгена Вертипороха.

Крім відповідальної праці в НТШ, д-р Є. Вертипорох з 1952 р. бере активну участь у праці Українського Технічного Товариства Канади; спочатку він був головою Торонтонського Відділу, а тепер є головою Централі цього Тва.

Працює в різних канадійських фірмах, а від 1-го вересня 1956 р. д-ра Є. Вертипороха запрошено на професора хемічного відділу Технологічного Інституту Раєрсона в Торонті, де він працює й до цього часу. Д-р Є. Вертипорох є членом Кнадійського Хемічного Інституту.

Неможливо в короткій доповіді подати всієї наукової праці нашого вченого д-ра Є. Вертипороха. З певністю треба сказати, що він опрацював багато важливих наукових праць. Вони друкувалися українською, польською, німецькою, англійською мовами. Видання - розвідки д-ра Є. Вертипороха друкувалися у видавництвах Львова, Варшави, Кракова, Берліну, Відня, Данціґа, Ляйпціґа, Ню Йорку, Торонта і Вінніпеґу.

Д-р Є. Вертипорох збагатив не лише українську наукову скарбницю, але й світову. Праці нашого Ювілята використовують наукові хемічні заклади світових університетів. Через праці д-ра Є. Вертипороха світ пізнає Україну.

Які ж основні, властиві нашому ученому й громадянинину, риси прищепили йому його батьки змалечку?

Перше, це глибока й непохитна любов до України, соборної і єдиної, та до її народу - страдника, — це об'єктивне критичне ставлення до фактів, дій і людей. Третє, — глибоку ненависть до поневолювачів українського народу. Четверте — велику силу волі. П'яте, — інтеліґентність, тактовність, витривалість та холодний розум. Шосте, — чесність, безкорисність й служіння своєму народові. Сьоме, — уміння пізнавати людей, уміння їх єднати, уміння з ними жити й працювати. Восьме, найголовніше, — це пізнати свою дорогу в житті, знайти місце в рідному суспільстві, служити цьому суспільству.

Вшановуючи нашого вченого, нашого Дорогого Ювілята д-ра Євгена Вертипороха, бажаємо йому і його надхненникові пані Леоніді, дітям і онукові — здоров'я й сил, а Ювілятові й дальшої непослабної енергії, наснаги та надхнення для праці наукової та громадської діяльности на користь нашого народу.

Секретар Управи НТШ в Канаді д-р Степан Росоха вручає Ювілятові проф. Вертипорохові бюст Т. Шевченка, а заст. голови Ювілейного Комітету інж. Ярослав Гарасевич складає ґратуляції.

ОРГАНІЗУЄТЬСЯ З'ЇЗД РОГАТИНЦІВ

У вересні ц. р. припадає 50-ліття заснування Рогатинської гімназії У. П. Т., що відіграла дуже визначну ролю не тільки як виховно - научна установа, але й причинилася у великій мірі до культурного, громадського й економічного піднесення Рогатинщини й сусідніх з нею повітів, що з них посилано молодь до цієї гімназії. Вона причинилася до того, що Рогатинщина стала одним із найсвідоміших і найкраще зорганізованих повітів Галичини.

Московська окупація не дозволює належно відсвяткувати ті великі роковини на Рідній Землі. Але сотні колишніх учениць і учнів цієї славної гімназії, що опинились у вільних країнах Північної Америки, мусять разом із своїми колишніми професорами гідно відсвяткувати цей ювілей. Найбільші скупчення колишніх учениць і учнів Рогатинської гімназії у Ню Йорку й Филаделфії повинні вирішити, де і як було б найгідніше відсвяткувати 50-ліття своєї дорогої школи.

Зголошення колишніх учениць і учнів і всякі проєкти відсвяткування 50-ліття Рогатинської гімназії У. П. Т. проситься присилати на адресу:

IWAN WERBIANYJ
70 — 13th Avenue
Newark 3, N. J.

Пластуни видали серію марок п. н. „Україна в писанках"

„Україна в писанках" — так зветься серія 45 марок, що її видало Пластове філателістичне бюро в Торонті. Ціна цілого аркуша: $1.50. Марки є в продажу в крамниці „Плай" у Торонті та в українських книгарнях.

Для перегляду українського писанкового мистецтва на кожній купюрі зображений інший зразок писанки. Зразки дібрані так, що репрезентують цілу територію України. На аркуші марок писанки так розложені, як на мапі України положені околиці, що їх заступають писанкові взори. Іншими словами київські писанки положені в центрі аркуша, поліські — в горішнім лівім розі, лемківські — в долішнім правім, кубанські в долішнім лівім і т. п.

Для вивчення взорів на кожній марці подана народна назва писанкового взору (доземо) і назва терену (поземо), з якого він узятий. Взори взяті з 23 околиць України.

● З'їзд Українців Закарпаття відбудеться в Торонті в днях 4 і 5 *липня* ц. р. У тому з'їзді братимуть участь не тільки уродженці Закарпатської України, але й ті українці, що там жили і працювали.

Тенор Михайло Дуда починає свої концертові виступи у ЗДА

Филаделфія. — Відомий із своїх виступів у краю і потім на еміґрації в Европі співак (тенор) Михайло Дуда, який прибув на постійне перебування в ЗДА наприкінці жовтня мин. року, влаштовує заходом Филаделфійського Відділу Українського Музичного Інституту свій вечір пісень та оперових арій. Відбудеться цей вечір в суботу дня 7-го березня ц. р., о год. 8-ій увечері в залі Українського Горожанського Клюбу при 849 Норт Френклин Стр. У програмі концерту, під час якого акомпаньюватиме пані Лідія Бульба, передбачені пісні Шуберта, Лисенка, Гайворонського, Січинського, Гнатишина й оперові арії Артемовського; Верді, Гізе, Леонкавалло і Пуччіні. Такі ж концерти плянує п. М. Дуда відбути по більших осередках ЗДА і Канади. Перебуваючи у Филаделфії п. М. Дуда продовжує свою педагогічну працю, навчаючи співу дітей і старших. Під час свого перебування в Німеччині заснував і вишколив у Детмольді біля Авґсбурґу український хор і потім з 1956 р. навчав співу в українських школах у Дюссельдорфі.

Пропонують завести федеральну картотеку осіб, які втратили право їзди автом

Вашингтон. — Бюро шляхів при департаменті торгівлі пропонує закласти Федеральну Картотеку тих всіх автоводіїв, які втратили право на їзду автом, або яким це право на деякий час припинено. Коли б вдалося завести таку федеральну картотеку, тоді було б неможливо тим автоводіям, які втратили право на їзду автом в одному стейті, старатися про ліценцію в іншому стейті. Окрема федеральна аґенція вела б списки всіх тих осіб, які втратили право їзди автом на деякий час або на постійно. І

Спорт

Перші Інтернаціональні Змагання під дахом

Дня 13-го березня ц. р. о г. 8.00 веч. відбудуться у Шикаго перші в історії Футбольного спорту — інтернаціональні змагання в закритій галі між чільною шведською Командою Гальсінборґ та Збірною Шикага. Гості з Европи виступлять до цих змагань із 5-ма інтернаціоналами, з-поміж них ворота Свенсон репрезентував Швецію 81 раз. У складі Шикаґівської футб. дружини змагатимуться між іншими, два українці, а саме: Романенко та Снилик (від Левів).

Змагання відбуватимуться згідно з існуючим правильником Індор-Турніру, триватимуть 3 х 25 хвилин та братиме в них участь по 7 змагунів з кожної сторони при необмеженій кількості резервових.

В часі перерв запляновавий виступ Юнаків СУМА — Крила проти Юнаків Польонії.

Квитки на ці змагання вже майже випродані. Заля Шикаґо Арморі вміщує 6,000 глядачів.

Р. Дублянниця

Чорноморська Січ — Ст. Френсиз 4 : 0 (1 : 0)

Нюарк, 22-го лютого. — Перша зустріч в серії змагань за чашу стейту Ню Дерзі принесла гарну перемогу дружині Січі. По кількох невдачах — показала вона знову добру і продуктивну гру. Склад дружини: М. Дуґал, Ол. Голюка — Поллок; Кіралі — Шманько — Дуткевич, Брус — Коваль Ляшло — Хромовський — Каздоба, Юр. Голюка і Лякнер. Подібно, як в попередніх змаганнях поміч и оборона були найкращими. В загальному всі змагуни грали амбітно, завзято. з волею перемоги, так що важко когось вирізнити. Все ж таки на спеціяльне признання заслуговують: Поллок, Дуткевич, Кіралі, а передусім Хромовський, поворот якого до доброї форми прийняли симпатики Січі з великим захопленням. Серію воріт започаткував у 25 хв. ефектовною „бомбою" Хромовський, який також устійнив вислід дня, добуваючи у 75 хв. останні ворота. Другі ворота добув у 58 хв. певним стрілом Юр. Голюка, який по довшій перерві поволі „розкручується" і поправляється у кожних змаганнях. Спричинником третіх воріт був у 70 хв. Ляшло. Лінія нападу Січі поволі викристалізовується, але все це не має гідного керівника, а поодинокі змагуни виказують недостачу зіграння, фізичної кондиції, одним словом раціонального тренінґу. Одинокий з сімох змагунів нападу (у тих змаганнях) заграв направду дуже добре — це Хромовський, у якого видно було давню пробоєвість, гін на ворота, а передусім продуктивність стрілів.

Спур — Чорноморська Січ 1 : 0 (0:0)

Незаслужена програна юнаків Січі у змаганнях за чашу Юньйорів Стейту Ню Джерзі. Дружина юньйорів, що виступала в складі: Попович, Ляшок — Юр. Дуткевич; Кобільник — Лужняк — Хруцький — Созанський; Борковський — Полярний — Ґура — Каздоба — Б. Кобільник, показала гарну гру маючи 75% змагань перевагу над сильним противником. Скорі, змінні акції, легке добування терену, та взагалі добрий копаний м'яч зробили на глядачах дуже додатнє враження та надію на добру будучність Клюбу. Маємо направду добрий, талановитий і у 100% свій — рідний нарибок, який вже небавом не лише зможе виповнити „люки" у першій дружині, але й розв'язати складне питання чужих прізвищ в українському клюбі. Ціла дружина з малими виїмками грала рівномірно добре. На виріжнення заслуговує воротар Попович (який несподівано „найшов" себе на воротах). Боронячи бравурною робінзонадою карного, добув теплі оплески глядачів. Далі понад рівень вибивалися: Ляшок, Борковський і Каздоба, який все таки повинен виказати більше спортової поведінки. Молодшому, а до того направду доброму змагунові не випадає псувати доброго настрою гри сталими „претенсіями" до судді та співтоваришів гри.

Суддював під час обидвох змагань добре п. МекІлрой.

М. Д.

Виклад УВАН про нову Канадійську Енциклопедію

„Українікa в новій канадійській „енциклопедії" була темою чергового „академічного виклату УВАН в УНДомі у Вінніпеґу, Канада, в неділю, дня 15-го лютого 1959 року. Співробітники КЕ проф. П. Юзик й проф. Яр. Рудницький подали до відома деякі цікаві факти з історії свого співробітництва й пояснили позитивні и негативні сторони нової енциклопедії. В загальному вона, хоч тут і там має недоліки, дуже додатно відрізняється від першої канадійської енциклопедії з р. 1936, де про українців були образливі й викривлені відомості. Над доповідями професорів відбулася широка дискусія, в якій приймали участь п. А. Яремович, бувший Президент Комітету Українців Канади, п. А. Загарійчук, секретар КУК-у п. М. Гнатів, проф. М. Боровський, інж. А. Качор, інж. Т. Боднар, п. В. Казанівський, інж. А. Ґудзяк, паніС. Залозецька, і ін. В загальному стверджено потребу створення при КУК окремої Комісії, яка б стежила за енциклопедіями й довідковими підручниками й виправляла фальшиві інформації. Піднесено теж потребу видати українсько - канадійську енциклопедію в англійській мові для обєктивного інформування світу про наші здобутки й наше життя в Канаді.

Сесією проводив д-р М. Е. Мандрика, віце-президент УВАН Канади. З нагоди сесії були виставлені стара й нова Канадійська Енциклопедія, як теж і Енциклопедія Українознавства, що її тепер видає Наукове Т-во ім. Шевченка в Сарселі під Парижем.

ДЕПАРТАМЕНТ ТОРГІВЛІ СТВЕРДЖУЄ ЗБІЛЬШЕННЯ ФАБРИЧНОЇ АКТИВНОСТИ

Вашинґтон. — Департамент торгівлі стверджує 4-го березня, що фабрична активність в січні ц. р. була значно більша в порівнянні з січнем 1958 р. Продаж товарів збільшився на 1,4 більше долярів і становив 27.3 мільйона долярів, а в січні 1958 р. — $25.9 більйона. Нових замовлень в січні ц. р. було на суму $28.1 більйона, отже, майже на 16 відсотків більше як в тому самому часі минулого року. Найбільше збільшилися замовлення в металевому промислі, головним чином у сталевому. Є також збільшені замовлення в неелектричній машинерії, в транспортовому устаткуванні та в стандартній металевій продукції.

● У Тунісії засуджено на 10 років в'язниці колишнього туніського прем'єра Мохаммеда Салягa М'Залі за „зраду", яку він нібито вчинив своєю співпрацею з Францією. У той час Тунісія була ще під „протекторатом" Франції. Французькі юристи ставлять під сумнів цей засуд, який створює прецеденс уважати за зрадників усіх громадян несуверенних країн, які співпрацюють з чужонаціональною владою.

Сенатор Еллендер про занедбування водної справи у ЗДА

Ню Йорк. — Голова підкомісії публічних робіт в Сенаті сенатор-демократ Аллен Дж. Еллендер із Луїзіяни промовляв на прийнятті Товариства Водних Шляхів в Ню Йорку і нарікав на те, що уряд президента Айзенгавера занедбує водні шляхи країни та справу наводнювання безводних околиць, чим сприяє тому, щоб „деякі частини нашої держави сталися пустинею Гобі". І це діється тоді, — казав сенатор Еллендер, коли СССР перемінює сибірські пустинні райони в фармерські і промислові центри. Сенатор Еллендер є завзятим прихильником публічних робіт за федеральні гроші, і каже, що Президент, якщо вже конче хоче щадити, то може це зробити коштом редукції видатків на допомогу закордонові. Сенатор Еллендер пропонує видавати гроші на контролю повеней, розбудову річної навіґації та будови каналів, конструкцію гребель для консервації води та порушування електрівень. Він казав, що теперішні Ірак та Іран були колись квітучими країнами, а тепер мають пустинні райони. Дбаймо про те, щоб наші діти і внуки не відчували недостачі води, — казав сен. Еллендер.

Економічний дорадник Айзенгавера передбачає зменшення числа безробітних

Вашинґтон. — Голова Ради Економічних Дорадників президента Айзенгавера Реймонд Дж. Солніє промовляв в Крайовому Пресовому Клюбі і передбачав, що при кінці цього року число безробітних зменшиться до трьох мільйонів, бо і надалі буде поліпшуватися економіка країни. В січні число безробітних виносило 4,700,000, і деякі економісти гадають, що воно цього року не зменшиться нижче 4-ох мільйонів. Але економіст Солніє є оптимістом і передбачає, що національна продукція в цьому році дійде до 480 більйонів в річному відношенні при кінці цього року. Крайова продукція в останній продукції 1958 року становила 453 більйони долярів в річному відношенні. Солніє не вірить в те, щоб в половині ц. р. була деяка знижка в економіці, як про це говорять деякі економісти. Економіст Солніє твердить, що інфляція не поможе, тільки пошкодить економіці держави, і тому не мають слушности ті економісти, які гадають, що до розвитку економіки конче потреба легкої інфляції валюти. До дійсного збільшування економіки необхідна є стабільність цін і заробітків, — твердить Солніє.

Кубинський уряд прийняв закон про конфіскату майна прихильників Батісти

Гавана. — В Кубинській Республіці обов'язує новоухвалений закон про широку конфіскату майна всіх тих, які займали вищі становища за урядування президента Батісти. В господарських колах твердість що здійснення цього закону принесе шкоду економіці держави. Закон має обов'язувати від його опублікування в урядовому часописі. Мають сконфіскувати майно таким особам: колишньому президентові і віце-президенві; всім членам кабінету, які найменовані були після 1952 року, це значить, від коли Батіста став при владі; всім офіцерам, які брали участь в перевороті Батісти; всім конґресменам і сенаторам всіх партій, які служили в роках 1954—1958; всім губернаторам провінцій і посадникам міст за урядування Батісти. Список тих усіх, яких майно буде сконфісковане, буде поданий до публічного відома і то в найближчиму часі. Цією справою завідує окремий міністер для „справ вкладеного майна" Фавстіцо Перец.

Скільки є комуністів у ЗДА ?

Вашинґтон. — Недавно Американське Товариство Адвокатів протестувало проти того, що Найвищий Суд ЗДА своїми рішенням причинився до того, що комуністи в цій країні можуть свобідніше діяти. Демократичний конґресмен із Ню Йорку Еммеюел Селлер закинув адвокатам, що вони кинули наклеп на Найвищий Суд, бо комуністів у ЗДА є дуже мало, і вони є під наглядом Федерального Бюра Інвестиґацій. Але журналіст аґенції Юнайтед Пресс Інтернешенел Л. С. Вилсон закидує Селлерові, що він недоцінює загрози комунізму. Вилсон пише, що в 1945 році в цій країні було 64,000 комуністів, більше як в Росії, коли там Комуністична партія захоплювала владу по війні 1917 р. (Там було тоді тільки 40,000 членів ком. партії). Кільки комуністів є тепер у ЗДА? Директор ФБІ Герберт Гувер нараховував їх у 1957 році 17,360. Тепер їх є дещо менше, може коло 10,000. — Вилсон вказує на те, що не вільно робити помилкового висновку щодо малого числа комуністів, бо на кожного дійсного комуніста-члена партії, припадає коло 10 не-комуністів, які радо виконають те, що їм накажуть комуністи.

Короткі Вістки

● Голова Клюбу Міждержавні Оптимісти, Гаролд Вилкінс із Мемфісу, Теннессі, передав президентові Айзенгаверові плякату з нагоди 40-річчя цієї організації, яка має 1,650 філій в ЗДА і Канаді. Президент сказав, що ці Клюби треба було б закладати в Англії. „В дійсності, сказав Айзенгавер, і мені треба було б вписатися до цього Клюбу".

● 32-річний Джек Зайдерман і 30-річна Роза Шпіґель, які недавно прибули з Польщі, у неділю 1-го березня одружилися. Весілля відбулося в ресторані з участю понад 100 гостей. По півночі молодята поїхали до свого мешкання в Брукліні, Н. Й., і почали рахувати дарунки, що їх отримали від друзів. Нагло двері відчинилися і в кімнату ввійшли два бандити в масках, які погрожуючи револьверами забрали 1,000 дол. готівки та шлюбні перстені. Зайдерман просив одного бандита залишити йому трохи грошей і той кинув йому на підлогу п'ятку, але другий бандит підняв її і сховав у кишеню, після чого обидва вони втекли.

● Лікарі повідомляють, що стан здоров'я державного секретаря Дж. Ф Доллеса поліпшується внаслідок лікування рентґенівським проміниям.

● Учителі нижчої і вищої середньої школи в Пирл Рівері, Н. Й., два тижні навчали своїх учнів, як треба відживлятися вдома, а на прикінці другого тижня влаштували учням показовий сніданок, що складався з помаранчового соку, гарячої каші, яєшні, хліба, масла, джелльо і молока. Того дня — ствердили учителі — учні краще вчилися, а одна 12-річна учениця сказала, що вона того дня з'їла більше як коли-будь у житті.

● Серед акторів лондонського театру виникла паніка, коли в ході п'єси вони довідались, що на залі сидить королева Елисавета. Одна акторка з переляку скрикнула, а танцюрист так схвилювався, що зробив фальшивий скок і звихнув собі ногу. Грали американську п'єсу „Оповідання зі сторони Заходу". Ця п'єса дуже сподобалась княжні Марґареті, і вона несподівано бічним входом привела до театру свою сестру - королеву.

Посмертна згадка

ВАСИЛЬ ХВАЛИК, довголітній член Т-ва Клюб Поступовий, Відд. 70 УНСоюзу в Джерзі Ситі, Н. Дж., помер 12-го лютого 1959 р. на 71 році життя. Походив зі с. Ротиця, повіт Горлиці, Зах. Україна. До У. Н. Союзу вступив 1915 р. Покійний полишив у смутку 5-ох синів, 3 доньки і 3 внуки. Похорон відбувся 16 лютого з пох. заведення І. Ковальчика до укр. катол. церкви св. ап. Петра і Павла, а опісля на цвинтар Holy Cross Cemetery, North Arlington, N. J. — В. Й. П.!

П. Костик, секр.

ТАРЗАН, ч. 4220. Зла думка.

Тантор продовжував переслідувати своїх людських ворогів, але вкінці береги ріки обнизилися, і дозволили людям розбігтися та вилізти на найближчі дерева!

Ще інший тубілець, в поспіху, втік на стовбур, який був замалий... і жорстоко заплатив за цю помилку!